

Snižování úvěrů v selhání v Evropě

Informační podklad k návrhu směrnice o obsluhovatelích úvěrů, kupcích úvěrů a vymáhání kolaterálu, k návrhu nařízení o změně nařízení (EU) č. 575/2013, pokud jde o minimální krytí ztrát z nevykonných expozic, a ke sdělení Druhá zpráva o pokroku při snižování úvěrů v selhání v Evropě

Podklad k dokumentům Rady č. 7403/18, 7407/18 a 7410/18
červen 2018
zpracovala: Tereza Krček

Obsah:

- Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:.....3
- Odůvodnění a předmět:.....3
- Obsah a dopad:.....5
- Stanovisko vlády ČR:.....6
- Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:.....7
- Projednávání ve výboru pro evropské záležitosti PS PČR:.....7

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:

ŘADA: DOKUMENTY EU

Název: Snižování úvěrů v selhání v Evropě

Typ řady: interní

Zpracovala: Krček, T.

První vydání řady: říjen 2004

Číslo: Podklad k dokumentům č. 7403/18, 7407/18 a 7410/18

Frekvence vydání řady: nepravidelná

Datum: červen 2018

Zaměření: Informační podklady k dokumentům EU projednávaným VEZ

Jazyk: CZ

Klíčová slova:

Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny,

Úvěry v selhání; nařízení; směrnice; sdělení; kolaterál; nPL; nevýkonné expozice

Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení
všeobecných
studíí

STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	

Oddělení pro evropské záležitosti

STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
---	--	---	--	---

Oddělení komunikace a vzdělávání

INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů
---	---	--	---	---

NÁVRH SMĚRNICE

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o obsluhovatelích úvěrů, kupcích úvěrů a vymáhání kolaterálu

KOM(2018) 135 v konečném znění, kód Rady 7403/18

Interinstitucionální spis 2018/0063/COD

NÁVRH NAŘÍZENÍ

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU)

č. 575/2013, pokud jde o minimální krytí ztrát z nevykonných expozic

KOM(2018) 134 v konečném znění, kód Rady 7407/18

Interinstitucionální spis 2018/0060/COD

SDĚLENÍ

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě a Evropské centrální bance - Druhá zpráva o pokroku při snižování úvěrů v selhání v Evropě

KOM(2018) 133 v konečném znění, kód Rady 7410/18

- **Právní základ:**

Článek 53 a 114 Smlouvy o fungování Evropské unie. (KOM(2018) 135)

Článek 114 Smlouvy o fungování Evropská unie. (KOM(2018) 134)

- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**

26. 3. 2018 (KOM(2018) 133)

3. 4. 2018 (KOM(2018) 134)

11. 4. 2018 (KOM(2018) 135)

- **Procedura:**

Řádný legislativní postup.

- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**

Datované dnem 11. května 2018, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 16. května 2018 prostřednictvím systému ISAP. (KOM(2018) 134, KOM(2018) 135)

- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**

Návrhy jsou v souladu s principem subsidiarity.

- **Odůvodnění a předmět:**

Obecné cíle této iniciativy, která je součástí širšího komplexního balíčku opatření k řešení problematiky úvěrů v selhání v EU, jsou dva. Zaprvé omezit rizika, jež představují vysoké úrovně nevykonných expozic pro finanční stabilitu¹, zadruhé zajistit, aby měly banky v EU dostatečné krytí ztrát z nevykonných expozic.² Hlavní funkcí zajištění/kolaterálu je snížení rizika ztrát poskytovatele úvěrů, jde-li o splácení dluhu (splácení úvěru vypůjčovatelem). Míra zajištěných

¹ Zamezením nahromadění nebo nadměrného nárůstu nedostatečně krytých nevykonných expozic v bankovním systému EU.

² V době ztížených podmínek si ochrání rentabilitu, kapitál a náklady na financování.

transakcí závisí na právní účinnosti zajištění poskytovaného dle vnitrostátních předpisů a na hodnotě kolaterálu, který se vymáhá.

Úvěry v selhání (NPL) se nahromadily v částech bankovního sektoru EU po finančních a dluhových krizích a následných recesích. Ovlivňují finanční stabilitu a mají dopad na životaschopnost institucí. Omezená účast nebankovních subjektů vedla k malé poptávce, slabé hospodářské soutěži a nízkým nabídkovým cenám na sekundárních trzích. To brání bankám v prodeji úvěrů v selhání. Proto je podle Komise důležité rozvíjet a posilovat fungování sekundárních trhů pro úvěry v selhání, odstranit překážky pro převod úvěrů v selhání z bank na jiné subjekty a zjednodušit a harmonizovat požadavky pro obsluhovatele úvěrů (správce úvěrů).

Kolaterál: Zástava v podobě cenného papíru s vysokou bonitou (nejčastěji státní dluhopis).

Nevýkonná expozice: Expozice klasifikovaná jako nevýkonná se kategorizuje buď jako individuálně nevýkonná (ve spojení s transakcí), nebo jako nevýkonná s ohledem na celkovou expozici vůči danému dlužníkovi (ve spojení s dlužníkem).

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě a Evropské centrální bance - Druhá zpráva o pokroku při snižování úvěrů v selhání v Evropě

Spolu s návrhem směrnice a nařízení předkládá Komise také druhou zprávu o stavu úvěrů v selhání, jejichž podíl pravidelně sleduje.

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o obsluhovatelích úvěrů, kupcích úvěrů a vymáhání kolaterálu

Směrnice umožní účinněji nakládat s úvěry v selhání. Umožní bankám využívat pasportizaci, a mohla by tak zvýšit investorskou základnu pro úvěry v selhání a hospodářskou soutěž na trzích obsluhy úvěrů a současně členským státům umožnit, aby pokračovaly v regulaci podle vnitrostátních specifik. Návrh harmonizuje regulační režim (definice, oprávnění, dohled, pravidla jednání) pro obsluhovatele a kupce úvěrů.

Jedním z cílů je zvýšit schopnosti zajištěných věřitelů a rychleji získat hodnotu ze zajištění prostřednictvím postupů mimosoudního vymáhání kolaterálu. Návrh umožní zajištěným věřitelům, včetně bank, rychleji získat hodnotu ze zajištění a přispěje k usnadnění poskytování bankovních úvěrů malým a středním podnikům. Ustanovení o obsluhovatelích a kupcích úvěrů by zajistila větší předvídatelnost a transparentnost na sekundárních trzích pro úvěry v selhání, což by potenciálním kupcům následovně umožnilo přesněji tato aktiva ocenit. Banky by měly možnost prodávat své úvěry v selhání větší skupině investorů za ceny, které odrážejí podkladovou hodnotu aktiv. Výsledkem by byly vyčištěné rozvahy a úvěrové instituce lépe připravené zásobovat ekonomiku novými úvěrovými toky.

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013, pokud jde o minimální krytí ztrát z nevýkonných expozic

Návrh zavádí nový nástroj (požadavky na minimální krytí u vzniklých/očekávaných budoucích ztrát z nevýkonných expozic), který doplňuje k legislativě nový postup a integruje stávající definice nevýkonných expozic. Návrh má zlepšit efektivitu stávající legislativy, neboť zajišťuje standardizovaná pravidla pro minimální úroveň krytí v celé Unii. Má zajistit dostatečné krytí ztrát u nevýkonných expozic, a ochránit tak jejich ziskovost, kapitálové náklady a náklady na financování v krizových obdobích. Je třeba zdůraznit, že úrovně nevýkonných expozic ovlivní i jiné současné a minulé iniciativy týkající se nevýkonných expozic, takže je těžké oddělit výsledky jednotlivých opatření získané díky vyšší efektivitě.

- **Obsah a dopad:**

Návrhy mají mít dle Komise přínos jak pro věřitele³, tak pro dlužníky. Mají zvýšit efektivnost mechanismů mimosoudního vymáhání kolaterálu v EU zlepšením obou aspektů, a tudíž snížením rizika ztrát věřitele. Zlepšení efektivnosti mechanismů mimosoudního vymáhání kolaterálu v EU by mělo mít hospodářský přínos také pro dlužníky, zejména větší poskytování úvěrů a lepší cenové podmínky. Pro menší investory úvěrů v selhání a firmy pro obsluhu úvěrů by tyto návrhy mohly mít nadprůměrný přínos, neboť u nich dochází k relativně většímu snížení nákladů na dodržování právních předpisů v poměru k jejím celkovým nákladům. Dopad na vysoce zadlužené malé a střední podniky bude záviset na chování jednotlivých obsluhovateli úvěrů.

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě a Evropské centrální bance -
Druhá zpráva o pokroku při snižování úvěrů v selhání v Evropě

Navzdory významnému pokroku v oblasti snižování rizik v bankovním odvětví nadále v některých státech zůstává vysoký objem úvěrů v selhání problémem. Nejnovější data z třetího kvartálu za rok 2017 potvrzují klesající trend NPL. Meziročně jejich podíl klesl o jeden procentní bod na 4,4 % a dosáhl nejnižší úrovně od čtvrtého kvartálu v roce 2014. V některých zemích je však podíl úvěrů v selhání stále vysoký. Problémem se jeví například Řecko, kde činí 46,7 %, na Kypru 32,1 % v Portugalsku 14,6 % a v Itálii 12,1 %. Komise považuje urychlení snižování podílu úvěrů v selhání a předcházení vzniku nových za klíčový krok pro dokončení bankovní unie. (Bez vyřešení úvěrů v selhání nebude možné bankovní unii dokončit. Předložený komplexní balík opatření má pomoci vyřešit tento problém a umožnit zavedení dvou chybějících prvků bankovní unie: společného fiskálního jištění pro Jednotný fond pro řešení krizí a evropského systému pojištění vkladů.

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o obsluhovatelích úvěrů, kupcích úvěrů a vymáhání kolaterálu

Návrh zavádí povinná obezřetnostní jištění dosahující minimální výše rezerv a odpočtů z vlastního kapitálu, který budou muset banky učinit k pokrytí vzniklé a očekávané ztráty u nově poskytnutých úvěrů, které se později změní v úvěry v selhání. Dále se členským státům poskytují nezávazné pokyny, jak mohou založit vnitrostátní společnosti spravující aktiva (AMC).

Návrh směrnice se vztahuje na kupce a obsluhovatele úvěrů vydaných původně úvěrovými institucemi nebo jejich dceřinými podniky (nevztahuje se na nákup a obsluhu úvěrových smluv prováděných úvěrovými institucemi a jejich dceřinými podniky v EU). Upravuje úvěrové smlouvy uzavřené mezi věřiteli (bankami a vypůjčovatelí) pro účely jejich obchodu, podnikání. Omezení rozsahu na podnikové úvěry by mělo předejít negativním dopadům na spotřebitele a domácnosti. Stanoví rámec pro obsluhovatele úvěrových smluv vydaných úvěrovými institucemi, maximální soubor požadavků k udělení oprávnění a uvádí postup pro udělování oprávnění. Zavádí povinnost vytvořit veřejný rejstřík oprávněných obsluhovateli úvěrů v každém členském státě a stanoví, aby vztah mezi obsluhovatelem úvěru a věřitelem byl založen na písemné smlouvě. Zabývá se ustanoveními o přeshraniční obsluze úvěrů, volným pohybem služeb v Unii pro oprávněné obsluhovatele. Říká, že věřitelé poskytnou kupci úvěrů veškeré nezbytné informace před uzavřením smlouvy. Zajistí soulad a doplňkovost urychleného mimosoudního vymáhání kolaterálu s předinsolvenčním a insolvenčním řízením.

³ Míra vymáhání dluhů se v EU zvýší průměrně na 78 % ze současné odhadované výše 68 % (dle Světové banky). V simulované budoucí recesi s hypotetickým hrubým objemem nových úvěrů v selhání ve výši 463 miliard EUR by to znamenalo vyšší zpětně získanou částku ve výši 8 miliard EUR, tj. 2,3 % ve srovnání se základním scénářem.

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013, pokud jde o minimální krytí ztrát z nevýkonných expozic

Návrh nařízení zavádí definice nevýkonné expozice, stejně jako expozice v selhání a expozice považované za znehodnocené podle platného účetního rámce. Zabývá se obezřetnostním jištěním, které se skládá z požadavku, aby instituce kryly vzniklé a očekávané ztráty z nových úvěrů, jakmile se tyto úvěry stanou nevýkonnými, do společné minimální úrovně. V závislosti na klasifikaci nevýkonné expozice jako „nezajištěné“ nebo „zajištěné“ se uplatňují různé požadavky na krytí. Úvěr krytý kolaterálem pouze z části bude považován za zajištěný u kryté části a nezajištěný u té části, která není kryta kolaterálem. Definice nevýkonné expozice zahrnuje případy, kdy je nepravděpodobné, že by je dlužník splatil, ačkoliv své splátky ve skutečnosti ještě platí. Protože instituce stále dostává od dlužníka úhradu v plné výši bez dlouhého zpoždění, očekává se, že úvěrové riziko bude nižší než u expozic, kde je dlužník v prodlení více než 90 dnů. Nevýkonné expozice budou kryty do výše 80 % hodnoty expozice.⁴ Obezřetnostní jištění by platilo pouze pro expozice vzniklé po 14. březnu 2018.⁵ Aby nebyla výjimka obcházena, měly by být expozice vzniklé před přijetím návrhu, jejichž hodnotu instituce později zvýší, považovány za nově vzniklé. Expozice vzniklé před datem přijetí tohoto návrhu by měly být řešeny dle pravidel platných k tomuto datu, i když jsou refinancovány nebo jsou předmětem jiných úlev.

Dopad na státní rozpočet a právní řád ČR:

Zásadní dopady na vnitrostátní rozpočty a správní orgány se neočekávají. Snížení nákladů na dodržování předpisů by mohlo zmenšit administrativní zátěž pro veřejný sektor. Díky přepracování právních předpisů a jejich provádění nastanou jednorázové náklady na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni.⁶

Z návrhu vyplývá dopad na státní rozpočet spočívající v personálním a materiálním zajištění národního dohledového orgánu. Zavedení mimosoudního vymáhání předmětu zajištění (AECE) si pravděpodobně vyžádá úpravu katastrálního zákona, neboť součástí zápisu v katastru nemovitostí nově bude muset být i možnost realizace AECE, tedy bude nutno upravit nastavení informačního systému, ve kterém je katastr nemovitostí veden.

- **Stanovisko vlády ČR:**

Česká republika nemá prozatím problém s hromaděním úvěrů v selhání (NPL) v bilancích bank. Vláda ví, že problém NPL je v některých členských státech významný a musí se řešit. Otázkou je, do jaké míry je třeba vytvořit harmonizovaný systém uspokojení se z předmětu zajištění, protože řada členských států, včetně ČR, již podobnou úpravu v právním řádu má.

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013, pokud jde o minimální krytí ztrát z nevýkonných expozic

Česká republika považuje návrh novely nařízení za vhodný prostředek ke snižování poměru nevýkonných expozic a předcházení jejich hromadění v bilancích úvěrových institucí napříč členskými státy EU. Návrh je žádoucí podpořit. Česká republika souhlasí s použitou definicí nevýkonných expozic a navazující kalibrací jednotlivých kategorií nevýkonných expozic,

⁴ V případech, kdy je dlužník u jakéhokoliv podstatného úvěrového závazku vůči instituci v prodlení více než 90 dnů, je třeba po uplynutí definovaného časového období vyžadovat krytí v plné výši.

⁵ Od data je jasné, jak se bude nové pravidlo uplatňovat.

⁶ Členské státy se mohou potýkat se zvýšenou poptávkou nebo povolováním a udělováním licencí pro investory úvěrů v selhání a/nebo obsluhovatele úvěrů. To bude znamenat vyšší správní náklady, nepokrývají-li poplatky účtované za postup udělování licencí tyto náklady.

s výhradou další diskuze u nastavení kalibrace kategorie nevykonných nezajištěných *unlikely to pay* expozic, kde se jeví jako vhodné zvážit výraznější zohlednění jejich méně rizikového potenciálu.

Pokud by k aplikaci nařízení mělo dojít při jakékoliv změně expozice, bez současného zvýšení její hodnoty vůči dlužníkovi, je toto třeba zásadně odmítnout.

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o obsluhovatelích úvěrů, kupcích úvěrů a vymáhání kolaterálu

Česká republika se k návrhu směrnice **staví rezervovaně**. Jedná se sice jen o jeden z řady nástrojů jak řešit NPL, není však zřejmé, do jaké míry návrh sníží jejich objem. Zvláště nově zavedené povinnosti pro správce úvěrů i kupce úvěrů a zároveň zavedení značné oznamovací povinnosti při odprodeji úvěrů může právě postupování úvěrů značně prodražit a působit spíše demotivačně. Navíc je zde otázka, k čemu mají být reportované informace využity. Nastavení nových povinností a pravomocí musí být vyvážené a spíše podporovat rozvoj trhu, než nadměrně zatěžovat zaběhlé obchody, aniž by vznikla výhoda pro tyto nové subjekty z nové úpravy.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

V říjnu 2017 navrhla Komise opatření ke snížení úvěrů v selhání, která byla založena na souběžném sdílení a snižování rizik a stala se součástí procesu dokončení bankovní unie. Současný návrh navazuje na „Akční plán pro snížení objemu úvěrů v selhání“, který byl schválen v červenci 2017.

V Evropském parlamentu se sdělení nachází v přípravné fázi a bylo přiděleno výboru ECON (hospodářské a měnové záležitosti) jako gesčnímu výboru, dále se jím bude zabývat výbor BUDG (rozpočet) a JURI (právní záležitosti). Návrh nařízení se také nachází v přípravné fázi a bylo přiděleno výboru ECON (hospodářské a měnové záležitosti) jako gesčnímu výboru, dále se jím bude zabývat výbor JURI (právní záležitosti). V přípravné fázi je také návrh směrnice, který je přidělen výboru ECON (hospodářské a měnové záležitosti) jako gesčnímu výboru, dále se jím bude zabývat výbor IMCO (vnitřní trh a ochrana spotřebitelů) a JURI (právní záležitosti).

- **Projednávání ve výboru pro evropské záležitosti PS PČR:**

Výbor pro evropské záležitosti PS PČR projednal dokument dne 6. 6. 2018 a usnesením č. 96 přijal tyto závěry:

Výbor pro evropské záležitosti

1. **bere na vědomí** sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě a Evropské centrální bance – Druhá zpráva o pokroku při snižování úvěrů v selhání v Evropě, kód dokumentu 7410/18, KOM(2018) 133 v konečném znění;
2. **projednal** návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o obsluhovatelích úvěrů, kupcích úvěrů a vymáhání kolaterálu, kód dokumentu 7403/18, KOM(2018) 135 v konečném znění;
3. **podporuje rezervovaný postoj vlády ČR** a její rámcovou pozici k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o obsluhovatelích úvěrů, kupcích úvěrů a vymáhání kolaterálu, kód dokumentu 7403/18, KOM(2018) 135 v konečném znění;

4. **projednal** návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013, pokud jde o minimální krytí ztrát z nevykonných expozic, kód dokumentu 7407/18, KOM(2018) 134 v konečném znění;
5. **podporuje** rámcovou pozici vlády ČR k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013, pokud jde o minimální krytí ztrát z nevykonných expozic, kód dokumentu 7407/18, KOM(2018) 134 v konečném znění;
6. **zdůrazňuje**, že Česká republika nemá v současnosti problém s hromaděním úvěrů v selhání v bilancích bank (NPL), avšak **je si vědom**, že NPL jsou výrazným problémem některých zemí EU.